

Serbest bölge kanunu lâyihası ve Dışışleri, Ticaret, Gümrük ve Tekel, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/390)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 2122, 6/1376

29 . IV . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 17 . II . 1952 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan «Serbest Bölge kanunu tasarısı» nın gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

Türkiye'de bir serbest bölge kurulması yolundaki çalışma ve incelemeler İstanbul limanı için 1926 ve İskenderun Limanı için 1939 yıllarında başlamış ve konu üzerinde zaman zaman önemle durulmuş ise de, transit ticaretinin gelişmesini sağlayabilecek her türlü imkânlarla malik olan memleketimizde halen işletmeye açılmış bir bölge yoktur.

Halbuki serbest bölgeler bunları geliştirmiş olan birçok memleketlerin iktisadi hayatında önemli bir yer işgal etmektedir. Serbest bölgelerin ve bu bölgeler dolayısıyla gelişecek transit ticaretinin memleketimize de sağlaması mümkün görülen faydaların başlıcaları şunlardır:

1. Kara ve deniz nakil vasıtalarımıza, liman ve antrepolarımıza, nakliyat, yükleme - boşaltma işlerinde çalışan vatandaşlara sigorta ortaklıklarına, transit komisyoncularına gelir sağlanması;

2. Diğer memleketler menşeli mahsullerin ve mamûl maddelerin memleketimizde depo edilerek buradan satılmaları dolayısıyla memleketimizde milletlerarası mahiyette iş ve ticaret merkezleri kurulması ve bu suretle ticari itibarımızın artırılması;

3. Bu bölgelerin kurulacağı limanların işler bir hale gelmesi dolayısıyla memleketimizin iyi teçhiz edilmiş ve hasılat temin eden limanlara sahip olması ve civar muntakaların kalkınmasına hizmet edilmesi;

4. Montaj işleri veya kısmi imalât yapacak yabancı teşebbüslerin memlekete' celbi ile işçi ve teknisyenlerimize yeni iş sahaları açılması;

5. Yabancı kaynaklardan çeşitli maddelerin topraklarımız üzerinde depo edilmesi suretiyle lüzum görüldüğü takdirde memleket ihtiyacı için en kısa zamanda satın alınabilecek stokların el altında bulundurulması;

6. Bölgelerde yapılacak ticari ve sanai faaliyetler dolayısıyla istihlâk edilecek yerli iptidai veya yarı mamul maddelerden memleket ticaret ve sanayiinin faydalanması.

Asırlardan beri Türkiye topraklarından geçmekte iken son zamanlarda başka ülkelerde geçit aramak temayülünü gösteren yakın Doğu memleketlerinin transit nakliyatı ile ilgili olarak alınması gereken tedbirleri incelemek üzere kurulan Dışışleri, İçişleri, Maliye, Bayındırlık, Ekonomi ve Ticaret, Gümrük ve Tekel Ulaştırma ve Adalet Bakanlıkları temsilcilerinden müteşekkil bakanlıklararası komisyon, iki sene kadar süren incelemelerine dayanarak teklif ettiği tedbirler arasında ilk merhale ola-

rak senelerden beri tahakkuk ettirilemeyen İskenderun'da kurulacak serbest bölge tasarılarını derhal uygulanabilecek bir şekle koymuş ve bunlarla ilgili mevzuatın Büyük Millet Meclisinin yüksek Onamasına sunulması Hükümetçe kararlaştırılmıştır. Memleketimizde ilk kurulacak serbest bölge yerinin İskenderun'da seçilmesinin çeşitli sebepleri vardır. Hatay'ın anavatan sınırları içine tekrar girmesinden sonra İskenderun limanının senelik iş hacminin iki misline yükselmiş olması bu limanın Türkiye iktisadiyatı için hayati ehemmiyetini belirtmiştir. Bu limanımızı hinterlândına bağlamak üzere yapılmakta olan yolların ve liman tesislerinde yapılması tasarlanan yeni inşaatın ikmalinden sonra İskenderun'un bütün Doğu Akdenizin en faal bir yükleme - boşaltma merkezi haline gelmesi kuvvetle beklenebilir. Seyhan barajının tesisinden sonra Çukurova mahsullerinde vukuu beklenen gelişme ise bilhassa ihracat mevsimlerinde bu faaliyeti arttıracaktır.

Önümüzdeki senelerde bu derece önem kazanması beklenen İskenderun'un genişlemesine ait projelerin yapılmakta olduğu bu sırada, Türk limanının komşu Yakın Doğu memleketlerinin bir kısmı transit nakliyatına vasıta olmak hususunda sürat, kolaylık ve ucuzluk bakımından diğer Doğu Akdeniz limanlarının rekabet edemeyecekleri birçok üstünlükler sağladığını göz önünde bulundurarak, bu nakliyatı topraklarımıza celbetmek için tabiatın bahsettiği imkânlarla tarafımızdan alınması gereken tedbirleri de şimdiden eklemek ve bu suretle İskenderun'un bu alanda oynayacağı önemli rolün nüvesini bu günden kurmak her bakımdan menfaatlerimize uygundur.

Şimdilik limanda mevcut tesislerin ufak bir kısmının bu işe tahsisi ve ileride sağlanacak kazanç ve görülecek lüzum üzerine tedricen genişlemesi suretiyle kurulması mümkün görülen bu bölgenin bütçe imkânları bakımından da tesisi nisbeten kolay görülmektedir.

Yukarıda mâruz şekilde nisbeten mütevazı imkânlarla faaliyete geçecek olan İskenderun Serbest Bölgesinin yakın gelecekte Yakın Doğu memleketlerinin mahsullerinin deniz aşırı memleketlere satışı ve Batı dünyasının çeşitli mamul maddelerinin Doğu Akdeniz hinterlândına sürümünü işlerinde en önemli bir merkez haline gelmesi için her türlü gayret sarfedilecektir.

İskenderun serbest bölgesinin kurulabilmesi için Büyük Millet Meclisinden yetki alınmasını sağlayacak mevzuatın hazırlanması hususunda yapılan incelemeler, İstanbul'da bir serbest manta-ka tesisi hakkındaki 22 Haziran 1927 tarih ve 1132 sayılı Kanun hükümlerinin bugünkü durumu karşılayacak şekilde değiştirilmesi ve yalnız İstanbul için verilen yetkinin memleketin diğer kısımlarına da teşmili şartıyla, memleketimizde bu alanda yapılması faydalı görülebilecek faaliyetlere matlup imkânları da en iyi şekilde karşılayacağını açıklamıştır.

Bu mülâhazalarla hazırlanarak Büyük Millet Meclisinin yüksek onamasına sunulan serbest bölgeler kanunu tasarısı, yalnız bugünkü şartlar altında İskenderun'da kurulması istenen nispete mütevazı serbest bölgeyi değil, ileride görülecek lüzum üzerine memleketin başka köşelerinde de kurulması muhtemel her türlü serbest bölge, serbest montaj atelyesi, serbest gemi tezgâhları gibi faaliyet merkezlerinin kısa zamanda tesisine imkân verecek şekilde tanzim edilmiştir.

16 maddeden ibaret Serbest Bölgeler Kanûnu tasarısının 1 nci maddesinde Hükümet birden çok yerlerde lüzum gördükçe serbest bölgeler kurmaya yetkili kılınmaktadır. Bu suretle İskenderun'da kurulacak ilk serbest bölge işlemeye açıldıktan sonra görülen inkişaf lar üzerine Hükümet başka mahallerde de bölgeler tesis edilebilecektir.

Tasarının 2 nci maddesi serbest bölgede yapılacak faaliyetleri tadat etmektedir. Faaliyetlerin başında, getirilecek eşyanın depo edilmesi vardır. Zaten serbest bölge işletmeye başlar başlamaz ilk yapılabilecek şey antrepolar tesisi ve buralarda eşyayı muhafaza etmektir. Diğer faaliyetler basitten mürekkebe doğru peyderpey inkişaf edecektir. Bu çeşitli işlerin hepsinin aynı bölgede yapılmasına lüzum görülmemesi muhtemel olduğu gibi, İskenderun Serbest Bölgesinin ilk senelerde yalnız serbest antrepo mahiyetini aşmaması da mümkün olabilir. Ancak, gerek memleketimizin gerek dünya iktisadiyatının büyük bir süratle gelişmekte olduğu bir sırada ve bilhassa milletlerarası rekabetin en kısa zamanda karar itti hazını mecburi kıldığı bir sahada dar bir zihniyetle hareket etmek ve sonradan her ihtiyaç belirdikçe kolları bağlı olarak muvakkat tedbirlerle cıalanmak çok mahzurlu olacağından, bugün için yalnız bir kısmı kullanılabilir de olsa en ileri memleketlerin mevzuatında serbest bölgelere tanıyan bütün imkânların bizde de şimdiden tanınması faydalı olacaktır.

Üçüncü madde serbest bölgede yapılacak faaliyetleri kolaylaştırmak için lüzumlu tesislerin, teçhizatın, inşaatın yapılabileceğinden bahsetmektedir.

Dördüncü maddede serbest bölge sınırları içindeki arazi ve emlak hakkında kamulaştırma hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir.

Bölgelerin tesis ve idare tarzını tesbit eden beşinci maddede bölgelerin doğrudan doğruya Hükümet tarafından tesis ve idaresi derpiş olunduğu gibi bu işlerin doğrudan doğruya veya Devlet iştirakiyle resmî kurullara veya hususi gerçek veya tüzel kişilere yaptırılabilmesi imkânı da sağlanmıştır.

Tasarının 6 ncı maddesinde serbest bölgede hangi kanunların uygulanmıyacağı Gelir, Kurumlar ve Esnaf vergileri hariç, bircümle vergilerin alınmıyacağı tasrih edilmektedir. Pasaport Kanunu ile Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri hakkındaki Kanunun bölgelerde yürütülmemesi, buralara iş takibi veya ziyaret maksadiyle gelen yabancıları vize almak külfetinden siyanet içindir. Bölgeler dâhilinde ikamet etmek, tasarının 8 nci maddesine nazaran, mümkün olmayacağına göre, faydası çok olan bu tedbirin hiç bir mahzuru görülmemektedir.

Mali muafiyetlere gelince : Memleketimizde ilk defa kurulacak olan bir serbest bölgenin coğrafi mevkii sayesinde ilk hamlede Orta - Şarkın transit nakliyatını üzerine çekebileceğini düşünmek büyük bir iyimserlik olacağı gibi, İskenderun serbest bölgesinin senelerden beri teessüs etmiş bulunan diğer serbest bölgelerle kolaylıkla rekabet edebilmesi için bu bölgenin ecnebi transit ticaretine cazip gösterilebilmesi lüzumu kendini hissettirmektedir. Bu gayeye nispeten kolaylıkla vâsıl olabilmek için tasarıda bölgenin Gelir, Kurumlar ve Esnaf vergileri hariç bircümle vergi resim ve mükellefiyetten muaf tutulacağı derpiş edilmiştir.

İskenderun Limanının yanbaşında bulunan Berut serbest bölgesi geniş antrepoları ve modern tesisatı sayesinde transit trafiğinin bütün taleplerini tatmin etmekte ve gerek Irak ve oradan İran'a gerekse Suriye'ye giden deniz aşırı malların ve oralardan gelen emtianın büyük bir antreposu haline gelmiştir. İskenderun'da mali mükellefiyetten âri ve binnetice Berut'tan daha müsait şartları havi bir bölgenin vücuda gelmesi bugünkü Orta - Şark transit ticaretini tabîi olarak yavaş yavaş kendine çekecektir. Kaldiki Suriye Hükümeti Lâzkiye Limanının aynı gayeler için modern bir hale getirmek tasavvurundadır. Bu tasavvurun tahakkuku halinde Berut'a nazaran daha kısa ve daha ucuz bir transit limanı vücuda gelecektir ki, İskenderun bölgesi coğrafi bakımdan daha müsait olmakla beraber, Suriye Limanı ile müsmir bir surette rekabet edebilmesi ancak bu bölgeye vergi muafiyeti sayesinde sağlanacak rağbeti temin etmekle kabil olabilecektir.

Bu mülâzaha ile dir ki, tasarının 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasına konulan bir hükümlerle icabında bölgedeki faaliyetlerin Gelir, Kurumlar ve Esnaf vergilerinden de muaf tutulabilmesi imkânı sağlanmıştır. Bahis konusu faaliyetlerin madde metnine konulacak bir hükümlerle adı geçen vergilerden mutlak şekilde muaf tutulması bu türlü şahsi vergilerde önlenmesi gereken adaletsizliklere sebep olabilir. Filhakika, memleketimizde kurulacak serbest bölgeler için kabul edilecek vergi muafıkları, komşu memleketlerdeki serbest bölgelerin vergi muafıkları ile temin ettikleri avantaja muadil bulunduğu veya bunu biraz aştığı takdirde kâfi ve mâkul olabilir. Bu ölçüyü aşacak her muafık haddi, memleketimizde bir kısım eşhas'ın lüzumsuz olarak diğer vatandaşlardan az vergi ödemesi gibi vergide umumiyet kaidesine aykırı bir durum ihdas eder. Bu ölçüyü aşmamak ancak seyyal bir mekanizmanın tatbiki ile mümkün olabilir. Bu düşünceye dayanılarak tasarının 6 ncı maddesine konulan hükümlerle, komşu yabancı memleketlerde Gelir, Kurumlar ve Esnaf vergileri veya bunların başka adlardaki muadilleri uygulanmakta bulunduğu halde, bu memleketlerde ihdas edilmiş veya edilecek serbest bölgelerde bu vergilerden muafık kabul edildiğinin ve bu durumun memleketimizdeki serbest bölgeleri faaliyetten alıkoyacak bir rekabet unsuru olduğunun anlaşılması üzerine, bu durumdan müteessir olan serbest bölgemizde, Bakanlar Kurulu görülecek lüzuma göre, bu vergileri kısmen veya tamamen tatbik etmemeye yetkili kılınmıştır.

Tasarının yedinci maddesi serbest bölgelerin inzibat, muhafaza ve kontrolüne mütaallik işlerin tanzimini İçişleri, Gümrük ve Tekel ve Ulaştırma bakanlıklarına bırakmakta ve bu bakanlıkların müştereken gerekli tüzük ve yönetmelikleri hazırlayacaklarını ifade etmektedir.

8 nci maddede serbest bölgede ikametinin yasak olduğu ve ancak buranın kontrol, inzibat ve mu-

hafazasıyla vazifelendirilmiş olan eşhas ile yaptıkları işlerin mahiyeti dolayısıyla bölgede ikamet zorunda bulunanların oturabileceği ifade olunmaktadır.

Tasarının 9 ncu maddesinde bölgede yapılacak faaliyetlere bahşedilen muafiyetlerin şümulü hakkında hükümler mevcuttur. İthal veya ihraç maksadiyle yapılacak ve ikinci maddede tadat edilen faaliyetlerden başka maksatlar için sarf ve istihlâk edilecek eşya vergi ve resme tâbi olacaktır. Buna aykırı hareket edenlerle, bölgedeki iş yerlerinin tesis ve teğhizinde kullanılan her nevi alet, makine, malzeme, mefruşat ve taşıtları ihracat muamelesi yaptırmadan çıkaranlar hakkında kaçakçılık hükümleri tatbik olunacağı derpiş edilmektedir.

Malların gümrük mıntakasından serbest bölgeye ithalinde tâbi tutulacakları rejim tasarının oruncu maddesinde gösterilmiştir. Konulan prensip memleketin diğer bölgelerinden serbest bölgeye getirilen eşyanın ihraç edilmiş sayılacağıdır.

Serbest bölge mevzuunda bölgeden gümrük mıntakasına ithal edilecek maliarın tâbi tutulacağı tarife meselesi en mühim noktayı teşkil etmektedir.

Bölgede Gümrük Tarife Kanunu uygulanmıyacağına göre buraya getirilen yabancı menşeli malların memlekete ithallerinde tâbi tutulacakları tarifinin tâyini güçtür. Serbest bölgede tatbik edilen ameliyeler bu malların esas mahiyetini değıştirebilir. Türkiye'den gayrı memleketten bölgeye giren ve bölgede şeklini bazan tamamıyla değıştirip Türkiye'ye ithal edilen emtiaya memleketimizde tenzilâtlı Gümrük Tarifesi tatbik olunduğı takdirde, bu mallar, kendisiyle Türkiye'nin anlaşması olmıyan, yani tenzilâtlı tarife tatbikına mahal olmıyan bir memleketten geliyorsa, ihracatçı memleketin bundan faydalanacağı ve memleketimizle anlaşma yapmaya temayül etmiyeceğinden, Türkiye menfaatleri bundan zarar görecektir.

Bunun aksine olarak, serbest bölgeden Türkiye'ye ithal olunacak mallar memleketimizde âzami Gümrük Tarifesine tâbi tutuldukları takdirde, bu emtia, kendisiyle Türkiye'nin anlaşması olan yani tenzilâtlı tarife tatbiki gereken bir memleketten geliyorsa, o memleketin bundan mutazarrır olacağı ve mallarının anlaşmasız memleketler mallarına nazaran olan avantajını kaybedeceğine göre, bölgeye rağbetin azalması muhtemeldir. Binaenaleyh memleketin menfaatlerini korumakla beraber serbest bölge tesisinden beklenen gayeleri gerçekleştirecek bir rejim tesisine ihtiyâç görülmüştür.

Tasarının 11 nci maddesi bu ihtiyacı karşılayacak mahiyettedir. Serbest bölgeden Türkiye'ye sokulacak eşyaya menşeleri tevsik olunmak şartıyla anlaşmalarında mevut ahdi indirim tatbik olunacaktır. Ameliye neticesinde ithal edilecek malların asli vaziyetlerine nazaran daha yüksek tarifeye tâbi tutulmalarını gerektiren hallerde mevzuubahis mallara gümrüğe arzedildikleri anda, aynı neviden yabancı memleket mallarına uygulanan en düşük tarife tatbik olunacaktır.

Tasarının 12 nci maddesi bölgede çalışacak işçiler hakkında istisnai bir hüküm koymaktadır. Şöyle ki: Her türlü yabancı uzman, yüksek mühendis, mühendis, fen memuru ve sair teknisiyenler Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı izniyle serbest bölgede çalıştırılabilirler.

Serbest bölgelerde kurulacak teşkilât ve bölgelerin idare tarzları aynı bir tüzükte tesbit edilecektir. Serbest mıntaka hakkındaki eski 1132 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmaktadır.

Ana hatları yukarda arzolunan serbest bölgeler kanununun Türkiye'de serbest bölgeler kurulması ve bunların gelişmesi için gerekli kanuni imkânlar sağlayacağı ve memleketin iktisadi gelişmesinde mühim sahalar açacağı mütalâa olunduğundan, ilişikteki kanun tasarısı Büyük Millet Meclisinin yüksek onamasına sunulmuştur.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Dışişleri Komisyonu
Esas No. 37
Karar No. 1/390

17 . VI . 1952

Yüksek Başkanlığa

Serbest Bölge kanunu tasarısı, Hükümet temsilcileri hazır olduğu halde, komisyonumuzda incelendi.

Birkaç birleşim devam eden görüşmelerden ve alınan izahlardan anlaşıldığına nazaran, işbu tasarı, 1132 sayılı Serbest Mıntaka Kanunu ile, İskenderun'da kurulması evvelce düşünülmüş bulunan serbest bölgeye ait tasarının ve bu husustaki yabancı mevzuatın mukayeseli bir tetkiki sonunda hazırlanmış olup, memleketin sadece bir yerinde kurulacak bir tek bölge için değil, muhtelif yerlerde kurulabilecek bu kabül bölgelerin tesisine imkân verecek şekilde umumi bir ifade ile kaleme alınmıştır. Hükümet tasarısında belirtildiği üzere, serbest bölgenin ilk nüvesinin mütevazi bir şekilde İskenderun'da kurulması fikri, Doğu - Akdeniz mıntikasının bugünkü durumu karşısında ne kadar kabule şayan ise, kanun hükümlerinin de umumi mahiyette hazırlanması o kadar yerinde telâkki edilmesi gereken bir harekettir.

Tasarının esasını oy birliği ile kabul eden komisyonumuz birkaç madde üzerinde bâzı değişiklikler yapılmasını uygun görmüştür.

1, 2, 3, 5, 9, 10, 11 ve 12 nei maddeler aynen kabul edilmiştir. Dördüncü maddedeki, kamulaştırma hükümlerinden kastedilen mâna açıklanmak üzere « Menafii umumiye için İstimlâk Kararnamesi hükümleri » tâbiri konmuştur.

Altıncı maddenin gerekçeli bir tarzda yazılmış olan ifadesi, kanun tekniğine uydurulmak üzere kısaltılmıştır.

Yedinci madde sözü edilen tüzüğün esasen Bakanlar Kurulunca hazırlanması Anayasa icabından bulunması ve yönetmelik için metinde adları sayılanlardan başka bakanlıkların da ilgilenmesinin muhtemel olması nazara alınarak, bu işin Bakanlar Kuruluna verilmesi daha uygun sayılmıştır.

Sekizinci maddenin ikinci cümlesindeki (ika-

met) tâbirlerinin ikametgâh tesisi mânasında olmadığı verilen izahlardan anlaşıldığından, iltibasa mahal vermemek üzere bu kelimeler yerine (kalmak) tâbiri konmuş ve metin buna göre düzeltilmiştir.

On ikinci maddede Ekonomi ve Ticaret bakanlığınca çalışmalarına izin verilecek kimselerin, emniyet bakımından durumları hakkında İçişleri Bakanlığının mütalâasının alınması lüzumu ileri sürülmüş ise de, 2007 sayılı Kanuna göre bu mütalâanın alınması zaten tabii bulunduğundan, ayrıca burada tekrarına lüzum görülmemiştir.

Bu tasarının fiilî semerelerini bir an evvel vermesi için serbest bölgenin teşkilâtı ve idare tarzı hakkındaki tüzüğün en geç üç ay zarfında hazırlanması gerektiği 13 neü maddede tebarüz ettirilmiştir.

Yakın ilgisinden ötürü Gümrük ve Tekel komisyonunda da incelenmesi temennisiyle, tasarı havalesine binaen Ticaret Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Ko. Başkanı
Samsun
F. Kesim

Kâtip
Denizli
A. Çobanoğlu
Erzurum
Bahadır Dülger
İzmir
Vasfi Menteş
Mardin
K. Türkoğlu

Sözcü
Niğde

6 ncı maddenin ikinci fıkrasının esasına muhalifim.

N. Bilge

Erzurum
R. S. Burçak

Hatay
A. Melek
İzmir
Cemal Tunca

Seyhan
R. O. Arık
İmzada bulunamadı

Trabzon
Hasan Saka

Ticaret Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Ticaret Komisyonu

Esas No : 1/390

Karar No : 8

24 . XII . 1952

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuza havale edilmiş olan, serbest bölge kanunu tasarısı ilgili bakanlıklar temsilcileri hazır olduğu halde incelendi.

Coğrafi vaziyeti Avrupa ve Amerika memleketleriyle Orta ve Yakın - Doğu memleketleri arasında bir hususiyet arzeden memleketimizde serbest bölgeler tesisini derpiş eden kanunun umumi heyeti üzerinde, serbest bölgelerin buldukları memleketlere sağladıkları mühim iktisadi faydaları ve muhitlerinde uyandırdıkları gelişme ve kalkınma hareketlerini belirten ve memleketimizde de bu neviden serbest bölgelerin bir an evvel tesisini temenniye şayan gören görüşmelerden sonra kanunun maddelerine geçildi.

İkinci maddenin B fıkrasında vuzuhu sağlıyacağı mülâhazasıyla bir iki ibare ilâvesi ve değişikliği yapılmıştır.

Dördüncü maddede mer'î kamulaştırma hükümlerinin tatbikına imkân verebilmek için Dışişleri Komisyonunun değiştirgesi muvafıkı mütalâa edilmemiş ve Hükümetin teklifi aynen kabul olunmuştur.

Altıncı maddenin ikinci fıkrasında muayyen zaruretler ve şartlar dairesinde Hükümete verilmiş olan gelir, Kurumlar ve Esnaf vergilerinden muaf tutma yetkisi, bu hal ve şartların tekevvününde Hükümetin Meclise hususi bir kanun teklif ederek bu muafiyeti sağlaması daha uygun görüldüğü cihetle, kabul edilmemiş ve böylece hikmeti vücudu kalmıyan ikinci fıkra metinden çıkarılmıştır.

Yedinci maddede mevzuubahs edilen serbest bölgelerde inzibat, muhafaza ve kontrolün temini ile 8 nci maddenin mevzuunu teşkil eden bu bölgelerdeki ikamet şartlarının tesbiti hususlarının bir nizamname ile tanzim edilmesi salâhiyetinin Hükümete verilmesi ve bu maksatla 7 ve 8 nci maddeleri birleştiren yeni bir metin vücuda getirilmesine ekseriyetle karar verilmiştir.

Tasarının bunu takip eden maddeleri numaralarında değişiklik yapılmak şartıyla aynen

kabul edilmiş, ancak tasarının 13 ncü maddesinde serbest bölgelerin idare tarzlarını tesbit eden tüzüğün «En geç üç ay içinde» yolunda Dışişleri Komisyonunca ilâve edilen kayıt muvafık görülmüyerek metinden çıkarılmıştır.

Lüzum ve faydaları aşıkâr olan serbest bölgelerin bir an evvel kurulmasının ve modern vesaitle teçhiz olunarak faaliyete geçirilmesinin temini komisyonumuzca temenniye şayan görülmüştür.

Havalesi gereğince Gümrük ve Tekel Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ticaret Komisyonu

Başkanı Y. Sözcü

Bursa

Muhalefet şerhindeki
kayıtla

H. Şaman

Afyon K.

S. Kerman

Ankara

Söz hakkım mahfuzdur

H. Bulgurlu

Denizli

E. Şahin

İstanbul

B. N. Göknil

Kırklareli

S. Pekkip

Kars

F. Aktaş

Rize

O. Kavrakoğlu

Trabzon

S. Baştımar

İmzada bulunamadı

Kâtip

Kocaali

Muhalefet şerhindeki
kayıtla

H. Başak

Ankara

S. Benli

İmzada bulunamadı

Bolu

V. Yöntem

İstanbul

Söz hakkım mahfuz

kalmak şartıyla

A. H. Başar

Kastamonu

Ş. Kerimzade

Sivas

H. Yüksel

Muhalefet şerhi

Serbest bölgelerde icabında ikamet yasağı koymak gibi salâhiyetlerin bir tüzük mevzu yapılması ve binnetice vatandaşların esas haklarında tahdidat icrasının Hükümete bira-

kılmasının hukuki esaslarla telif edilemeyeceği kanaatinde bulunduğundan tasarının 7 nci maddesinin Dışişleri Komisyonunca değiştirilen şekliyle ve 8 nci maddenin ilk cümlesinin ise aşağıda yazılı şekilde kabulüne taraftarım.

MADDE 8. — İkinci maddede belirtilen

faaliyetlerin icrası maksadiyle tesis edilecek ticari ve sınai kurulların kanuni ikametgâhları haricinde serbest bölgede ikametgâh tesisi yasaktır.

Kocaeli Milletvekili

Hamdi Başak

Bursa Milletvekili

Halûk Şaman

Gümrük ve Tekel Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

6. ve Tekel Komisyonu

Esas No. 1/390

Karar No. 9

4. H. 1908

Yüksek Başkanlığa

Serbest Bölge kanunu lâyihası Hükümet temsilcileri hazır oldukları halde komisyonumuzda incelendi.

Gereğede, Dışişleri ve Ticaret komisyonları raporlarında da ifade edildiği üzere, serbest bölgeler kurulmasının memleketimiz için çok faydalı olacağı kabul edilerek maddelere geçilmiş ve aşağıda yazılı olduğu üzere maddelerin kabulüne itfakla karar verilmiştir :

1 nci maddede Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir. Dışişleri Komisyonunca aynen kabul edilmiş olan 2 nci maddenin (B) fıkrasında Ticaret Komisyonunca vuzuhu sağlayacağı mülâhazasıyla bazı değişiklik yapılmış ise de, madde lâyihadaki şekli ile maksadı temine kâfi görülmüş olduğundan, 2 nci ve 3 ncü maddelerde Hükümet teklifi aynen kabul edilmiştir.

Dışişleri Komisyonunca 4 ncü maddedeki (kamulaştırma hükümleri) nin uygulanacağına dair olan sarahat kâfi görülmiyerek 1295 tarihli Menafii Umumiye İstimlâk Kararnamesinin uygulanacağı şeklinde yapılmış olan değişiklik, Ticaret Komisyonu gibi komisyonumuzca da lüzumsuz görülmüştür.

İstimlâk hakkında hususi hükümler bulunmayan hallerde istimlâke ait umumi hükümlerin tatbik edileceğinde hiçbir tereddüde mahal yoktur.

Ancak lâyihadaki (kamulaştırma) kelimesi Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki ifadeye göre (istimlâk) olarak değiştirilmiştir.

Hükümet serbest bölgelerin işletilmesini başkalarına tevdi etmek istediği takdirde, Artir-

ma ve Eksiltme Kanununa tâbi olmaması lâzumlu ve zaruri görülerek gerekli ilâve yapmak suretiyle 5 nci madde kabul edilmiş ve böylece 4 ncü madde ile tenazur da temin olunmuştur.

Hükümetin 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası ile istediği salâhiyet, Ticaret Komisyonunca lüzumsuz görülerek fıkra çıkarılmış ise de; lüzum ve ihtiyaç halinde hususi bir kanun ile Hükümete salâhiyet verilmesi uzun zamana mütevakkıf olduğu gibi umumi bir kanun olan, bu kanun ile Hükümete salâhiyet vermek, muhtemel rekabetlerle mücadele için Hükümeti mücehhez kılmak demek olduğundan, komisyonumuz Ticaret Komisyonunun mütalâasını uygun bulmamış, Dışişleri Komisyonunun tadilini tatbikat için daha amelî ve faydalı görmüş ve 6 ncı maddeyi Dışişleri komisyonunun değiştirdiği şekilde kabul eylemiştir.

Lâyihanın inzibat, muhafaza ve kontrol işlerine ait 7 nci maddesi ile ikamete ait 8 nci maddesi Ticaret Komisyonunca birleştirilmiş ise de, Komisyonumuzca inzibat, muhafaza ve kontrol işleriyle daha umumi olup vatandaş ve eenebi fertleri de alâkadar eden ikametın aynı hükümlere tâbi tutulamryacağı neticesine varılmış ve dışişleri komisyonunca hazırlanmış olan 7 nci madde nizamnamelerin hazırlanması hakkındaki Teşkilâtı Esasiye hükümlerine daha uygun olduğundan aynen kabul edilmiştir.

8 nci maddede ise; Dışişleri Komisyonunca (İkamet Yasağından) istisnada, lâyihadaki (İkamet) kelimeleri yerine (kalmak) kelimesi kulla-

nılmış ise de, bu maddedeki (ikamet) kelimeleri Dışişleri Komisyonu raporunda da tasrih edildiği üzere medeni hukuk hükümlerine göre (İkametgâh) ittihazı mânasını tazammun etmediğinden maddenin bir tarafında (ikamet) ve başka bir yerinde (kalmak) şeklinde ayrı, ayrı kelimelerle metnin tanzimi muvafık görülmiyerek, 8 nci madde Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

13 ncü maddeye Dışişleri Komisyonunca Tüzüğün en geç 3 ay içinde çıkarılacağına dair olan ilâve lüzumsuz görülmüş ve 16 ncı maddedeki (Bakanlar Kurulu) tâbiri de (İcra Vekilleri Heyeti) olarak düzeltilmiş ve böylece 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, ve 16 ncı maddelerde Hükümetin teklif ettiği şekilde aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna tev-

di olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Gümrük ve Tekel Ko. Reisi

Trabzon
M. Goloğlu

Kâtip
Yozgad
H. Üçöz

Çoruh
M. Bumin

Gazianteb
S. İnal

Samsun
I. Işın

İmzama bulunamadı.

Tokad

M. Özdemir

Sözcü
Konya

A. F. Ağaoğlu

Burdur
M. Erkanancı

Erzincan
Z. Soylu

Maltya
H. Doğan

Tokad
S. Atanç

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/390

Karar No. 34

24. II 1953

Yüksek Reisliğe

Serbest bölge kanun lâyihası Dışişleri, Ticaret ve Ekonomi, Gümrük ve Tekel ve Maliye Vekâletleri mümessillerinin de huzuriyle Komisyonumuzca görüşülüp incelendi.

Transit ticaretinin inkişafına mâni olan engelleri ortadan kaldırmak ve ihracatı kolaylaştırmak üzere diğer memleketlerde olduğu gibi memleketimizde de serbest bölgeler kurulmasını hedef tutan kanun lâyihası, teşkil edilecek bölgeler içinde her türlü ticari ve sınai faaliyetlere en geniş bir şekilde yer verirken diğer taraftan bölgedeki serbestinin memleketin umumi ekonomik bünyesine zarar vermemesini temin edecek lüzumlu hükümleri ihtiva etmektedir.

Serbest bölgelerin memleketimiz gibi önemli bir coğrafi mevkide ve başlıca ticaret yolları üzerinde bulunan mümasil yerlerde sağlamakta bulunduğu iktisadi faydaları göz önünde bulunduran Komisyonumuz lâyihanın esasını ittifakla kabul etmiş ve maddelerin müzakeresine geçmiştir.

İkinci maddeye daha fazla vuzuh vermek

üzere bu maddenin (b) fıkrasına Ticaret Komisyonunca yapılan ilâveler lüzumlu ve faydalı görülerek madde bu şekilde tadillerle kabul edilmiştir.

Lâyihanın 4 ncü maddesinde (serbest bölgelerin sınırları içindeki arazi ve emlak hakkında kamulaştırma hükümleri uygulanacağı) bildirilmekte ise de istimlak hakkında muhtelif kanunlar mevcut olduğu nazarı dikkate alınarak Dışişleri Komisyonunun yaptığı tadilat uygun görülmüş ve madde o şekilde kabul edilmiştir.

Beşinci maddede serbest bölgelerin işletilmesinin gerçek veya tüzel kişilere bırakılabilmesi hakkındaki hükmün, bölgedeki arazinin mülkiyetinin devredilmesi mânasını tazammun etmediği neticesine varılmış ve bölgelerin işletilmesinde Hükümete daha fazla bir salâhiyet tanınması faydalı görülerek madde, Gümrük ve Tekel Komisyonunun tadili veçhile aynen kabul edilmiştir.

Yedinci maddede gerekli nizamname ve talimatnamelerin, lâyihada olduğu veçhile muayyen

vekâletlerce hazırlanmıyarak Vekiller Heyetince yapılması daha uygun görülmüş ve madde Dışişleri Komisyonunun yaptığı bu tadille ve Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki tâbirler kullanılmak suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Lâyihanın 8 nci maddesi, serbest bölgede bâzı istisnalar dışında ikameti menetmektedir. Serbest bölgelerden beklenen faydaların tam mânasiyle tahakkuku için bu hususta daha geniş devralınması lüzumunu takdir eden Komisyonumuz maddeyi, bölgede kalmak mevkiinde bulunanların ikametgâh tesis etmelerine müsait olacak şekilde değiştirerek kabul etmiştir.

1, 3, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 ncü maddeler Hükümetin teklifi veçhile ve 15 ve 16 ncü maddeler Teşkilâtı Esasiye Kanunundaki tâbirler

kullanılmak suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Serbest bölgelerin tesisindeki maksadın bir an evvel tahakkuku halinde sağlayacağı faydalar bakımından lâyihanın öncelikle müzakeresi Komisyonumuzca temenniye şayan görülmüştür.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyrulmak üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

Maliye Komisyonu

Reisi

Sözcü

Rize

Siird

İ. Akçal

M. D. Süalp

Kâtip

Zonguldak

Erzurum

Kocaeli

F. Açıksöz

S. Erduman

E. Alican

Samsun

Seyhan

Yozgad

Ş. Uluçay

Z. Akçal

F. Nizamoğlu

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/390

Karar No. 32

12 . XII . 1953

Yüksek Reisliğe

Dışişleri Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 29 . IV . 1952 tarihli ve 6/1376 sayılı tezkeresiyle gönderilen serbest bölge kanunu lâyihası, Dışişleri, Ticaret, Gümrük ve Tekel ve Maliye komisyonları raporlarıyla birlikte komisyonumuza havale edilmiş olmakla alâkalı vekâletler mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Serbest bölgelerin memleketimizde de kurulmasını istihdaf eden kanun lâyihasının lüzum ve ehemmiyeti gerek lâyihanın mucip sebeplerinde ve gerek lâyihayı bidayeten tetkik eden komisyonların raporlarında etrafiyle izah edildiği üzere 1132 sayılı Kanunun yerine kaim olmak üzere Hükümetçe sevkedilmiş bulunan (Serbest Bölge Kanunu) memleket ve dünya ekonomisinin bugünkü icaplarına uygun hükümleri ihtiva etmektedir.

Bir taraftan transit ticaretine imkân hazırlamak diğer taraftan yabancı sermaye ve tekniğin topraklarımızda temerküzüne yol açmak, millî mahsullerin kıymetlendirilmesini ve ithal etmekte olduğumuz bâzı eşyanın yine kendi toprakla-

rımızda istihlâke elverişli hale getirilerek bu suretle daha ucuz maliyetlerle ithalini temin eylemek gibi maksat ve faydaları sağlayacak olan lâyiha komisyonumuzca da uygun görülerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

1, 2 nci maddeler kelime değişikliği suretiyle, 3 ve 5 nci maddeler Hükümet teklifi gibi ve 4 ncü madde Dışişleri Komisyonunun değişikliği veçhile kabul edilmiştir.

Serbest bölgelerde lüzum görüldüğü takdirde, Gelir, Kurumlar ve Esnaf vergilerini kısmen veya tamamen tatbik edip etmemek hususunda İcra Vekilleri Heyetine salâhiyet verilmesine dair olan 6 ncü maddenin son fıkrasının tedvinine komisyonumuzca lüzum görülmediğinden fıkra tayıyılmak suretiyle madde kabul edilmiştir.

Yedinci madde; metinde yazılı talimatname kelimesi çıkarılmak suretiyle, serbest bölgelerin gerek içindeki gerek sınırlarındaki inzıbat, muhafaza ve kontrolün sağlanması hakkındaki esasların nizamnamelerle tesbit olunacağı şeklinde tadili suretiyle kabul edilmiştir.

8, 9 ve 10 ncü maddeler Hükümetin teklifi veçhile aynen ve 11 nci madde ibare değişikli-

Şiyle, 12, 13 ve 14 nci maddeler Hükümetin teklifi veçhile aynen ve 15 ve 16 ncı maddeler ise şeklen değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Bu suretle yeniden hazırlanan kanun lâyihası öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisiğe sunulur.

Reis Bu rapor
Rize sözçüsü
Çanakkale
İ. Akçol K. Akmanlar

Antalya
A. Sarıoğlu

Diyarbakır
M. Ekinci
İstanbul
S. Oran
Konya
R. Birand
Ordu
R. Aksoy
Seyhan
S. Barı

Elâzığ
Ö. F. Sanaç
İzmir
B. Bilgin
Konya
M. A. Ülgen
Rize
O. Kavrakoğlu
Gaziantep
E. Cenani
Kırşehir
R. Özdeş
Malatya
M. S. Eti
Sivas
H. İmre
Trabzon
S. F. Kalaycıoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Serbest bölge kanunu tasarısı

MADDE 1. — Türkiye'de serbest bölgeler kurmaya Hükümet yetkilidir. Bu bölgelerin yerleri ve sınırları Bakanlar Kurulu Kararıyla tâyin edilir.

MADDE 2. — Serbest bölgelerde ithal veya ihraç maksadıyla yapılacak faaliyet ve ameliyeler aşağıda gösterilmiştir :

A) Dâhilden veya hariçten eşya getirilmesi, getirilen eşyanın depo edilmesi,

B) Bu eşyanın tanzim ve tasnifi, karıştırılması, kabuk, çöp, çekirdek ve kıllarından ayrılması, ayıklanması, elenmesi, temizlenmesi, yıkanması ve havalandırılması, ambalâjlarının değiştirilmesi, tamiri veya yeniden yapılması, reklâm ve satış için teşhiri ve benzeri diğer ameliyelerin yapılması,

C) Bölgeye getirilen eşya üzerinde tamir, montaj ve sökülme işleri yapılması ve her türlü sınai imalâtta bulunulması,

D) Dâhilden veya hariçten getirilen malzeme ile gemi ve diğer deniz taşıt ve araçlarının

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Serbest Bölge kanunu tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

TİCARET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Serbest bölge kanunu tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Serbest bölgelerde ithal veya ihraç maksadıyla yapılacak faaliyet ve ameliyeler aşağıda gösterilmiştir :

A) Dâhilden veya hariçten eşya getirilmesi, getirilen eşyanın depo edilmesi;

B) Bu eşyanın tanzim ve tasnifi, karıştırılması, kabuk, çöp, çekirdek ve kıl gibi aksamından ayrılması, ayıklanması, elenmesi, temizlenmesi, yıkanması ve havalandırılması, (muhafazaları için gerekli tedbirlerin alınması), ambalâjlarının değiştirilmesi, tamiri veya yeniden yapılması, reklâm ve satış için teşhiri ve benzeri diğer ameliyelerin yapılması;

C) Bölgeye getirilen eşya üzerinde tamir, montaj ve sökülme işleri yapılması ve her türlü sınai imalâtta bulunulması;

D) Dâhilden veya hariçten

GÜMRÜK VE TEKEL KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Serbest Bölge kanunu lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Serbest Bölge kanunu tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Serbest bölgelerde ithal veya ihraç maksadiyle yapılacak faaliyet ve ameliyeler aşağıda gösterilmiştir :

A) Dâhilden veya hariçten eşya getirilmesi, getirilen eşyanın depo edilmesi;

B) Bu eşyanın tanzim ve tasnifi, karıştırılması, kabuk, çöp, çekirdek ve kıl gibi aksamından ayrılması, ayıklanması, elenmesi, temizlenmesi, yıkanması ve havalandırılması, muhafazaları için gerekli tedbirlerin alınması, ambalâjlarının değiştirilmesi, tamiri veya yeniden yapılması, reklâm ve satış için teşhiri ve benzeri diğer ameliyelerin yapılması;

C) Bölgeye getirilen eşya üzerinde tamir, montaj ve sökölme işleri yapılması ve her türlü sınai imalâtta bulunulması;

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Serbest Bölge kanunu lâyihası

MADDE 1. — Türkiye'de serbest bölgeler kurmağa Hükümet yetkilidir. Bu bölgelerin yerleri ve sınırları İcra Vekilleri Heyeti kararıyle tâyin edilir.

MADDE 2. — Serbest bölgelerde ithal veya ihraç maksadiyle yapılacak faaliyet ve ameliyeler aşağıda gösterilmiştir :

A) Dâhilden veya hariçten eşya getirilmesi, getirilen eşyanın depo edilmesi,

B) Bu eşyanın tanzim ve tasnifi, karıştırılması, kabuk, çöp, çekirdek ve kıllarından ayrılması, ayıklanması, elenmesi, temizlenmesi, yıkanması ve havalandırılması, ambalâjlarının değiştirilmesi, tamiri veya yeniden yapılması, reklâm ve satış için teşhiri ve benzeri diğer ameliyelerin yapılması,

C) Bölgeye getirilen eşya üzerinde tamir, montaj ve sökölme işleri yapılması ve her türlü sınai imalâtta bulunulması,

D) Dâhilden veya hariçten getirilen malzeme ile gemi ve sair deniz taşıt ve araçlarının inşası, tamiri, montaj ve sököl-

Hü.

inşası, tamiri, montajı ve sökülmesi,

Serbest bölgede yukardaki faaliyetlerle ilgili her türlü sözleşmeler yapılabilir.

MADDE 3. — Serbest bölgelerin kurulması ve 2 nci maddede yazılı faaliyet ve amelîyelerin yapılması ve kolaylaştırılması için tüzükte belirtilecek lüzumlu ve faydalı inşaat, tesisat ve teçhizat vücuda getirilebilir.

MADDE 4. — Serbest bölgelerin sınırları içindeki arazi ve emlak hakkında kamulaştırma hükümleri uygulanır. Bölgedeki arazi ve emlak Artırma ve Eksiltme Kanununa tâbi olmaksızın muayyen müddet ve şartlarla bölge idaresince kiralanabilir.

MADDE 5. — Serbest bölgeler Hükümet tarafından işletilebileceği gibi bu iş doğrudan doğruya veya Devletin iştirakiyle resmî kurullara veya gerçek veya tüzel kişilere bırakılabilir.

İşletmeye ve lüzumlu tesisatın kurulmasına dair hükümler sözleşmede gösterilir.

MADDE 6. — Serbest bölgeler gümrük hattı dışında sayılır. Burada Pasaport Kanunu, Ecnebilerin Türkiye'de Seyahat ve İkametleri hakkındaki Kanun, Gümrük Kanunu ile konulmuş olan kontrol ve formaliteler, bilcümle vergi, resim ve mükellefiyetlere ait ka-

Dışış K.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Serbest bölgelerin sınırları içindeki arazi ve emlakın kamulaştırılması hakkında 1295 tarihli Menafii Umumiye İçin İstimlak Kararname si hükümleri uygulanır. Bölgedeki arazi ve emlak Artırma ve Eksiltme Kanununa tâbi olmaksızın muayyen müddet ve şartlarla bölge idaresince kiralanabilir.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Serbest bölgeler gümrük hattı dışında sayılır. Burada Pasaport Kanunu, Ecnebilerin Türkiye'de Seyahat ve İkametleri hakkındaki Kanun, Gümrük Kanunu ile konulmuş olan kontrol ve formaliteler, bilcümle vergi, resim ve mükellefiyetlere ait kanun-

Ti. K.

getirilen malzeme ile gemi ve sair deniz taşıt ve araçlarının inşası, tamiri, montajı ve sökülmesi;

Serbest bölgede yukardaki faaliyetlerle ilgili her türlü sözleşmeler yapılabilir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Serbest bölgeler gümrük hattı dışında sayılır. Burada Pasaport Kanunu, Ecnebilerin Türkiye'de Seyahat ve İkametleri hakkındaki Kanunun, Gümrük Kanunu ile konulmuş olan kontrol ve formaliteler, bilcümle vergi, resim ve mükellefiyetlere ait ka-

G. ve T. K.

Mal. K.

B. K.

D) Dâhilden veya hariçten getirilen malzeme ile gemi ve sair deniz taşıt ve araçlarının inşası, tamiri, montajı ve sökülmesi, serbest bölgede yukardaki yazılı faaliyetlerle ilgili her türlü sözleşmeler yapılabilir.

MADDE 3. — Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Serbest bölgelerin sınırları içindeki arazi ve emlâkin istimlâki hakkında 1295 tarihli Menafii Umumiye için İstimlâk Kararnamesi hükümleri uygulanır. Bölgedeki arazi ve emlâk Artırma ve eksiltme Kanununa tâbi olmaksızın muayyen müddet ve şartlarla bölge idaresince kiralanabilir.

MADDE 5. — Serbest bölgeler Hükümet tarafından işletileceği gibi bu iş, Artırma ve Eksiltme Kanununa tâbi olmaksızın doğrudan doğruya veya Devletin iştirakiyle resmî kurullara veya gerçek veya tüzel kişilere bırakılabilir.

MADDE 6. — Serbest bölgeler gümrük hattı dışında sayılır. Burada Pasaport Kanunu, Ecnabilerin Türkiye'de seyahat ve ikametleri hakkındaki Kanun, Gümrük Kanunu ile konulmuş olan kontrol ve formaliteler, bileümle vergi, resim ve mükellefiyetlere ait kanun-

mesi.

Serbset bölgede yukardaki faaliyetlerle alâkalı her türlü aktiller yapılabilir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Dışişleri Komisyonunun 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADD 5. — Hükümetin 5 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Serbest bölgeler gümrük hattı dışında sayılır. Burada Pasaport Kanunu, Ecnabilerin Türkiye'de Seyahat ve İkametleri hakkındaki Kanun, Gümrük Kanunu ile konulmuş kontrol ve formaliteler, bileümle vergi, resim ve mükellefiyetlere ait kanunlar (Gelir, Ku-

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Serbest bölgelerin sınırları içindeki arazi ve emlâk hakkında istimlâk hükümleri uygulanır.

Bölgedeki arazi ve emlâk, Artırma ve Eksiltme Kanununa tâbi olmaksızın muayyen müddet ve şartlarla bölge idaresince kiralanabilir.

MADDE 5. — Serbest bölgeler Hükümet tarafından işletileceği gibi bu iş, Artırma ve Eksiltme Kanununa tâbi olmaksızın doğrudan doğruya veya Devletin iştirakiyle resmî kurullara veya gerçek veya tüzel kişilere bırakılabilir.

MADDE 6. — Dışişleri Komisyonunun altıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

nunlar (Gelir, Kurumlar ve Esnaf vergileri hariç) uygulanmaz.

Doğu - Akdenizdeki yabancı memleketlerde yukarıda adları yazılı vergi ve resimler mer'î bulunduğu halde bu memleketlerin ihdas ettikleri serbest bölgelerde bunların uygulanmaması, memleketimizde kurulan serbest bölgeleri faaliyetten alıkoyacak bir rekabet unsuru olduğu Maliye ve Ekonomi ve Ticaret Bakanlıklarınca müştereken yapılacak inceleme neticesinde sabit olduğu takdirde, bundan müteessir olan Türkiye'deki serbest bölgede de yukarıda adları geçen vergileri tesbit olunacak esaslar dairesinde kısmen veya tamamen uygulamamağa ve mucip sebeplerin kalkması halinde tekrar uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 7. — Serbest bölgelerin gerek içindeki, gerek deniz ve kara taraflarından sınırlarındaki inzibat, muhafaza ve kontrolün sağlanması hususunda gerekli tüzük ve yönetmelikler İçişleri, Gümrük ve Tekel ve Ulaştırma Bakanlıkları tarafından düzenlenir.

MADDE 8. — Serbest bölgede ikamet yasaktır. Ancak serbest bölgenin kontrol, inzibat ve muhafazasıyla vazifelendirilmiş olan eşhas ile, yaptıkları işlerin mahiyeti dolayısıyla bölgede ikamet zorunda bulunanlara salâhiyetli mercice bölgede ikamet için izin verilebilir.

MADDE 9. — Serbest bölgelerde, 2 nci maddede yapılmasına müsaade edilen faaliyetlerden başka maksatlar için sarf ve istihlâk edilecek eşya-

Dışış K.

lar (Gelir, Kurumlar ve Esnaf vergileri hariç) uygulanmaz.

Lüzum görüldüğü takdirde, Gelir, Kurumlar ve Esnaf vergilerini de kısmen veya tamamen tatbik etmemeye ve gerektiğinde tekrar tatbika Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 7. — Serbest bölgelerin gerek içindeki, gerek deniz ve kara taraflarından sınırlarındaki inzibat, muhafaza ve kontrolün sağlanması hususunda gerekli tüzük ve yönetmelikler Bakanlar Kurulu tarafından düzenlenir.

MADDE 8. — Serbest bölgede ikamet yasaktır. Ancak serbest bölgenin kontrol, inzibat ve muhafazasıyla vazifelendirilmiş olan veya yaptıkları işlerin mahiyeti dolayısıyla bölgede kalmak zorunda bulunan şahıslara salâhiyetli mercice bu hususta izin verilebilir.

MADDE 9. — Hükümetin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ti. K.

nunlar (Gelir, Kurumlar ve Esnaf vergileri hariç) uygulanmaz.

MADDE 7. — Serbest bölgenin idaresinin içinde ve sınırlarındaki inzibat, muhafaza ve kontrolla bölgeye girip çıkma ve bölgede ikamet etme ve çalışmaya ait hükümler bir tüzükle tesbit olunur.

MADDE 8. — Hükümetin 9 ncu maddesi 8 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Hükümetin 10 ncu maddesi 9 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

C. ve T. E.

Mal. K.

B. K.

lar (Gelir, Kurumlar ve Esnaf vergileri hariç) uygulanmaz.

Lüzum görüldüğü takdirde, Gelir, Kurumlar ve Esnaf vergilerini de kısmen veya tamamen tatbik etmemeye ve gerektiğinde tekrar tatbika İcra Vekilleri Heyeti yetkilidir.

rumlar ve Esnaf vergileri hariç) uygulanmaz.

MADDE 7. — Dışişleri Komisyonunun yedinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Serbest bölgelerin gerek içindeki, gerek deniz ve kara taraflarından sınırlarındaki inzibat, muhafaza ve kontrolün sağlanması hususunda gerekli nizamname ve talimatnameler İcra Vekilleri Heyeti tarafından düzenlenir.

MADDE 7. — Serbest bölgelerin gerek içindeki, gerek deniz ve kara taraflarındaki sınırların inzibat, muhafaza ve kontrolünün sağlanması hakkındaki esaslar nizamnamelerle tesbit olunur.

MADDE 8. — Hükümetin sekizinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Serbest bölgenin kontrol, inzibat ve muhafazasıyla vazifelendirilmiş olan veya yaptıkları işlerin mahiyeti dolayısıyla bölgede kalmak mevkiinde bulunanlardan gayrisi burada ikametgâh tesis edemez.

MADDE 8. — Hükümetin 8 nci maddesi kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Hükümetin dokuzuncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Hükümetin 9 ncu maddesi kabul edilmiştir.

Hü.

Dışış K.

Ti. K.

dan özel kanunlarına ve düzenlenecek tüzüğe uygun olarak ve resim alınır.

Vergi ve resimleri ödenmesizin kanun ve tüzüklere aykırı olarak serbest bölgede eşya sarf ve istimâl edenlerle 10 ncu maddede gereğince bölgede kullanılması gereken eşyayı ihracat muamelesini yaptırmadan çıkarana lar hakkında kaçakçılık hükümleri tatbik olunur.

MADDE 10. — Memleketin diğer bölgelerinden serbest bölgeye getirilen eşya ihraç edilmiş sayılır. Ancak 9 ncu maddede muafiyet dışında bırakılan eşya ile bölgenin veya bölgedeki iş yerlerinin tesis ve teçhizinde kullanılan her nevi alet, makine, malzeme, mefruşat ve taşıtlardan bölgeye girmesine müsaade olunanlar ihraç edilmiş sayılmaz.

MADDE 11. — Serbest bölgeden Türkiye'ye sokulacak eşyaya, menşeleri tevsik olunmak şartıyla, anlaşmalarında mevcut âhdi indirim tatbik olunur.

İmâl veya montaj neticesinde ithal edilecek malların asli vaziyetlerine nazaran daha yüksek tarifeye tâbi tutulmalarını gerektiren hallerde, mevzu bahis mallara, bölge idaresince tevsik olunmak şartıyla, gümrüğe arzedildikleri anda aynı neviden yabancı memleket mallarına uygulanan en düşük tarife tatbik olunur.

MADDE 12. — Serbest bölgede her türlü yabancı uzman, yüksek mühendis, mühendis, fen memuru ve sair teknisiyenler Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı izniyle çalıştırılırlar.

MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Hükümetin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Hükümetin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Hükümetin 11 nci maddesi 10 ncu madde olarak kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Hükümetin 12 nci maddesi 11 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Hükümetin 13 ncü maddesi 12 nci madde olarak kabul edilmiştir.

G. ve T. K.

Mal. K.

B. K.

MADDE 10. — Hükümetin onuncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Hükümetin on birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Serbest bölgeden ithal edilecek eşyaya, menşeleri tevsik olunmak şartıyla, anlaşmalarında mevcut ahdi indirim tatbik olunur.

İmal veya montajdan sonra ithal edilecek malların asli vaziyetlerine nazaran daha yüksek tarifeye tâbi tutulmalarını gerektiren hallerde, mevzu bahis mallara, bölge idaresince tevsik olunmak şartıyla, gümrüğe arzedildikleri anda aynı neviden yabancı memleket mallarına uygulanan en düşük tarife tatbik olunur.

MADDE 12. — Hükümetin on ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Hükümetin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 13. — Serbest bölgelerde kurulacak teşkilât ve bu bölgelerin idare tarzları bir tüzükle tesbit ve tâyin olunur.

MADDE 14. — Serbest Mıntıka hakkındaki 1132 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 15. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

A. Menderes

Devlet Bakanı

Başbakan Yardımcısı

S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı

F. L. Karaosmanoğlu

Adalet Bakanı

R. Nasuhioğlu

Millî Savunma Bakanı

H. Köymen

İçişleri Bakanı

F. L. Karaosmanoğlu

Dışişleri Bakanı

F. Köprülü

Maliye Bakanı

H. Polatkan

Millî Eğitim Bakanı

T. İleri

Bayındırlık Bakanı

K. Zeytinioğlu

Eko. ve Ticaret Bakanı

M. Ete

Sa. ve So. Y. Bakanı

Dr. E. H. Üstündağ

G. ve Tekel Bakanı

S. Yırcalı

Tarım Bakanı

N. Okmen

Dışiş K.

MADDE 13. — Serbest bölgelerde kurulacak teşkilât ve bu bölgelerin idare tarzları en geç üç ay içinde çıkarılacak bir tüzükle tesbit ve tâyin olunur.

MADDE 14. — Hükümetin 14 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Hükümetin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Hükümetin 16 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ti. K.

MADDE 13. — Hükümetin 14 nci maddesi 13 nci madde olarak kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Hükümetin 15 nci maddesi 14 nci madde olarak kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Hükümetin 16 nci maddesi 15 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Ulaştırma Bakanı

S. Kurtbek

Çalışma Bakanı ve
İşletmeler Bakanı V.

N. Özsan

G. ve T. K.

MADDE 13. — Hükümetin on üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Hükümetin on dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Hükümetin on beşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Bu kanunu İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

Mal. K.

MADDE 13. — Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 16. — Bu kanunu İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

B. K.

MADDE 13. — Hükümetin 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Hükümetin 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 16. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.